

I AM - THE FIRST NAME OF GOD

By David Godman 1992
The Mountain Path June 1992

IN THE Brihadaranyaka Upanishad there is a verse which describes how, at the beginning of the universe, the Self became aware of itself as 'I':

In the beginning this [universe] was the Self alone... He [the Self] reflected and saw nothing but the Self. He first said, 'I am He'. Therefore, He came to be known by the name *aham* ['I'].¹

'I' Thus became the first name of God. Bhagavan corroborated the sentiments expressed in this verse when he told a devotee, 'The one, infinite, unbroken whole (plenum) became aware of itself as T. This is its original name. All other names, for example Om, are later growths.'²

On another occasion, Bhagavan, commenting on this famous verse from the Upanishads, explained how, due to a felicitous combination of letters, the name *aham* not only denoted the subjective nature of God but also implied that it encompassed and constituted all of the manifest universe:

The talk then turned to the name of God and Bhagavan said, 'Talking of all mantras, the Brihadaranyaka Upanishad says '*aham*' is the first name of God. The first letter in Sanskrit is A and the last letter 'Ha', and 'aha' thus includes everything from beginning to end. The word *ayam* means 'that which exists', Self shining and Self-evident. *Ayam*, *ātma* and *aham* all refer to the same thing.'³

The name *aham* merely indicates that God experiences Himself subjectively as 'I'. When one adds the word 'am' to the name there is the further implication that God is, that God is being itself.

IK BEN – DE EERSTE NAAM VAN GOD

Door David Godman 1992
(ongeauteuriseerde vertaling, met ondersteuning van Google Translate, Harry Topman. () = toevoeging ht, 2026)

IN DE Brihadaranyaka Upanishad staat een vers dat beschrijft hoe het Zelf zich bij het begin van (de schepping van) het universum bewust werd van zichzelf als 'Ik':

In het begin was dit [universum] alleen het Zelf.. Hij [het Zelf] weerspiegelde zich en zag niets anders dan het Zelf. Als eerste zei Hij: 'Ik ben Hij'. Daarom werd Hij bekend onder de naam *aham* ['Ik'].

'Ik' werd alzo de eerste naam van God. Bhagavan (= Sri Ramana Maharshi) bevestigde het gevoel dat in dit vers werden uitgedrukt toen hij tegen een toegewijde zei: 'Het ene, oneindige, ongebroken geheel (plenum) werd zich bewust van zichzelf als 'Ik'. Dit is de oorspronkelijke naam. Alle andere namen, bijvoorbeeld Om (het woord, AUM, ॐ), zijn latere uitgroeisels.'

Bij een andere gelegenheid legde Bhagavan, in een commentaar op dit beroemde vers uit de Upanishads, uit hoe, als gevolg van een gelukkige combinatie van letters, de naam *aham* niet alleen de subjectieve aard van God aanduidde, maar ook impliceerde dat het het hele gemanifesteerde universum omvatte en vormde:

Het gespreksonderwerp ging toen over op de naam van God en Bhagavan zei: de Brihadaranyaka Upanishad stelt dat van alle *mantra's*, '*aham*', de (aller)eerste naam van God is. De eerste letter in het Sanskriet is A en de laatste is letter 'Ha', en 'aha' omvat dus alles van begin tot eind. Het woord *ayam* betekent 'dat wat bestaat', Zelfstralend en van-Zelf-sprekend. *Ayam*, *ātma* en *aham* verwijzen allemaal naar hetzelfde.

De naam *aham* geeft slechts aan dat God Zichzelf subjectief ervaart als 'Ik'. Wanneer men het woord 'am' aan de naam toevoegt, impliceert dit dat God is (bestaat), dat God zichzelf is. Bhagavan

¹ Brihadaranyaka Upanishad, tr. Swami Nikhilananda: from The Upanishads, vol. 3, 1975 ed., p. 113.

² On another occasion Bhagavan, commenting on this famous verse from the Upanishads, ex Talks with Sri Ramana Maharshi, no. 92. See also talk no. 518 where Bhagavan says, The Brihadaranyaka Upanishad says *Aham nama abhavat* (He became 'I' named). That is the original name of reality.

³ Day by Day with Bhagavan, 22.11.45.

Bhagavan expounded on this idea in Guru Vachaka Kovai and then went on to say that 'I am' is not merely the first name of God, it is also the most appropriate:

Since along with 'I', the aforementioned first name [mentioned in the previous verse], 'am' always shines as the light of reality, 'I am' is also the name. Among the many thousands of names of God, no name suits God, who abides in the Heart, devoid of thought, so aptly as 'I' or 'I am'. Of all the known names of God, 'I', 'I' alone will resound triumphantly when the ego is destroyed, rising as the silent supreme word [mauna para vak] in the Heart-space of those whose attention is Selfward-facing.⁴

The word 'Heart', which appears twice in this passage, was often used by Bhagavan as a synonym for the Self. In Tamil the identity between the terms 'Heart' and 'I am' is clearly evident since the single word ullam can mean either 'am' or 'the Heart'. In Arunachala Pancharatnam, for example, Bhagavan wrote, 'Since you shine as "I" in the Heart, your name itself is Heart'. This can be expanded to mean, 'Since you shine as "I" in the "I am", which is the Heart, your name itself (I am) is the Heart.'

Bhagavan often cited the Bible, and in particular the statement 'I am that I am', to support his contention that God's real nature was 'I am'. Since this quotation and other similar biblical texts are regarded as a divine revelation of truth by both the Jewish and Christian religions, I intend in this article to examine them in some detail in order to point out what the Jewish and Christian religions made of these statements and to show how their interpretations differed from those put forward by Bhagavan.

The following extract from Talks is a good place to start:

'I am' is the name of God. Of all the definitions of God, none is so well put as the biblical statement 'I am that I am' in Exodus chapter three. There are other statements such as brahmavaiham [Brahman am I], aham brahmasmi [I am Brahman] and soham

zette dit idee uiteen in Guru Vachaka Kovai en ging vervolgens verder met te zeggen dat 'Ik ben' niet alleen de eerste naam van God is, het is ook de meest toepasselijke:

Omdat samen met 'Ik', de eerdergenoemde eerste naam [genoemd in het vorige vers], het 'ben' (zijn) altijd schijnt als het licht van de werkelijkheid, is 'Ik ben' eveneens de naam. Onder de vele duizenden namen van God past geen naam zo treffend bij God, die in het Hart, verstoken van gedachten, verblijft als 'Ik' of 'Ik ben'. Van alle bekende namen van God zal 'Ik', en alleen 'Ik' triomfantelijk weerklinken wanneer het ego is vernietigd, opstijgend in de Hart-ruimte van degenen wier aandacht op het Zelf gericht is.

Het woord 'Hart', dat twee keer in deze passage voorkomt, werd door Bhagavan vaak gebruikt als synoniem voor het Zelf. In het Tamil is de overeenkomst tussen de termen 'Hart' en 'Ik ben' duidelijk zichtbaar, aangezien het enkele woord ullam zowel 'ben' als 'het Hart' kan betekenen. In Arunachala Pancharatnam, bijvoorbeeld, schreef Bhagavan: 'Aangezien u schittert als "Ik" in het Hart, is uw naam zelf Hart'. Dit kan worden uitgebreid tot 'Aangezien je schittert als "Ik" in het "Ik ben", wat het Hart is, is je naam zelf (Ik ben) het Hart.'

Bhagavan citeerde vaak de Bijbel, en in het bijzonder de uitspraak 'Ik ben die Ik ben', om zijn bewering te ondersteunen dat Gods ware aard 'Ik ben' was. Aangezien dit citaat en andere soortgelijke Bijbelteksten door zowel de Joodse als de Christelijke religie als een goddelijke openbaring van de waarheid worden beschouwd, is het mijn bedoeling ze in dit artikel op een aantal punten te onderzoeken om aan te geven wat de Joodse en Christelijke religies van deze uitspraken maakten en om aan te tonen hoe hun interpretaties verschilden van die van Bhagavan.

Het volgende uittreksel uit Gesprekken is een goede plek om te beginnen:

'Ik ben' is de naam van God. Van alle definities van God is er geen zo goed geformuleerd als de Bijbelse uitspraak 'Ik ben die Ik ben' in Exodus hoofdstuk drie. Er zijn andere uitspraken zoals *brahmavaiham* [Brahman ben ik], *aham*

⁴ Guru Vachaka Kovai, w. 713-5.

[I am He]. But none is so direct as Jehovah [which means] 'I am'.⁵

The biblical quote comes from an Old Testament story which tells of an encounter between God and Moses. God, manifesting Himself as a voice, introduces Himself by saying, 'I am the God of your father, the God of Abraham, the God of Isaac and the God of Jacob' (Exodus 3:6).⁶

God appointed Moses to represent the Israelites, who were then living as slaves in Egypt, in the court of the Egyptian Pharaoh. He wanted Moses to plead their case with the Pharaoh, the ruler of Egypt, and to lead them out of captivity. Moses then asked for more information:

3.13. Then Moses said to God: 'If I come to the people of Israel and say to them, "The God of your fathers has sent me to you," and they ask, "What is his name?" what shall I say to them?'

3.14. God said to Moses, 'I am that I am'. And he said, 'Say this to the people of Israel, 'I am has sent me to you'.

3.15.... this is my name for ever and ever and thus I am to be remembered throughout all generations.

This revelation of the divine name 'I am' was an immensely significant moment in the history of Judaism, but to understand why one needs to look closely at the Jewish attitude towards names and the naming of objects.

According to the Jews of the biblical period, to have no name meant to have no existence in reality, for when one's name is taken away from one, one ceases, quite literally, to exist. The giving of a name, therefore, is not merely an act of identification; it actually brings into existence the object named and summarises verbally its inherent properties. In Genesis, the first book of the Bible, God gives reality to His creation by naming its

brahmasmi [Ik ben Brahman] en *soham* [Ik ben Hij]. Maar niemand is zo direct als Jehova [wat betekent] 'Ik ben'.

Het Bijbelse citaat komt uit een verhaal uit het Oude Testament dat vertelt over een ontmoeting tussen God en Mozes. God, die Zichzelf manifesteert door middel van een stem, stelt Zich voor door te zeggen: 'Ik ben de God van uw vader, de God van Abraham, de God van Isaak en de God van Jakob' (Exodus 3:6). God stelde Mozes aan om de Israëlieten, die toen als slaven in Egypte leefden, te vertegenwoordigen aan het hof van de Egyptische Farao. Hij wilde dat Mozes hun zaak zou bepleiten bij de Farao, de heerser van Egypte, en hen uit de ballingschap zou leiden. Mozes vroeg toen om meer informatie:

3.13. Toen zei Mozes tegen God: 'Als ik naar het volk van Israël kom en tegen hen zeg: "De God van uw vaders heeft mij naar u toegezonden", en zij vragen: "Wat is zijn naam?" wat zal ik dan tegen hen zeggen?'

3.14. God zei tegen Mozes: 'Ik ben die Ik ben'. En hij zei: 'Zeg dit tegen het volk van Israël: "'Ik ben' heeft mij naar u toe gezonden".

3.15... dit is mijn naam voor eeuwig en altijd en zo dien ik door alle generaties heen herinnerd te worden.

Deze openbaring van de goddelijke naam 'Ik ben' was een enorm belangrijk moment in de geschiedenis van het Jodendom, maar om te begrijpen waarom moet men goed kijken naar de Joodse houding ten opzichte van namen en de naamgeving van objecten.

Volgens de Joden uit de Bijbelse periode betekende het geen naam hebben dat men in werkelijkheid niet bestond, want als iemand de naam ontnomen wordt, houdt die, nogal letterlijk, op te bestaan. Het geven van een naam is dus niet alleen een daad van identificatie; het brengt het benoemde object daadwerkelijk tot leven en vat de inherente eigenschappen ervan verbaal samen. In Genesis, het eerste boek van de Bijbel, geeft God werkelijkheid aan Zijn schepping door de componenten ervan te benoemen:

⁵ Talks, no. 106. The name Jehovah is derived from the verb 'to be', but since it is a third person form, it actually means 'He is' rather than 'I am'.

⁶ Abraham entered into a covenant with God and by doing so became the founder of the Jewish religion. Isaac and Jacob are, respectively, his son and grandson. All Jews are descended from this lineage

components: He names the day 'day', the night 'night', the sea 'sea' and so on (Genesis 1:3-10).

Only by doing so can He bring them into a real and permanent existence. For the same reason He commanded Adam to give a name to each of the animals (Genesis 2:20). As for the name of God Himself, He had been called by several names prior to His famous declaration 'I am that I am': 'El' and 'Elohim', meaning 'God', and 'Shaddai', meaning 'Almighty'. But these names were not revealed by God Himself, they were merely convenient designations attributed to Him by a people who were as yet ignorant of His true name. When God finally revealed His name to be 'I am', He became more of a living reality to the Jews, and more accessible to them. A Roman Catholic biblical scholar explains why:

Israelite thought in the biblical era lacked the discursive reasoning developed by Greek philosophy and was incapable of general and abstract speculation. In Hebrew 'to know God' is to encounter a personal reality; and a person is not known unless his name is known.... To know the name is to know the reality named. Hence, knowledge of God is disclosed in His name.⁷

This intimate relationship between a name and the person who owns it can be clearly seen in many biblical stories, for the names in the Old Testament are not given out accidentally: the name of each character reveals and signifies the essence, the chief personality trait or the most memorable action done by the person so named. If a person in the Old Testament transformed his character or was inspired or motivated by God to begin a new way of life, God Himself sometimes changed the person's name so that the new name accurately reflected the changed situation. Jacob, for example, tricked his blind father into giving him a blessing that should have rightly gone to his brother (Genesis 27:6). The word Jacob literally means 'a cheat'. Later he wrestled with an angel of

Hij noemt de dag 'dag', de nacht 'nacht', de zee 'zee' enzovoort (Genesis 1:3-10).

Alleen door dit te doen kan Hij hen tot een werkelijk en blijvend bestaan brengen. Om dezelfde reden gebod Hij Adam om aan elk van de dieren een naam te geven (Genesis 2:20). Wat de naam van God Zelf betreft, Hij was vóór Zijn beroemde uitspraak 'Ik ben die Ik ben' met verschillende namen aangeduid: 'El' en 'Elohim', wat 'God' betekent, en 'Shaddai', wat 'Almachtige' betekent. Maar deze namen werden niet door God Zelf geopenbaard, het waren slechts bruikbare aanduidingen die aan Hem werden toegeschreven door een volk dat nog niet bekend was met Zijn ware naam. Toen God uiteindelijk Zijn naam openbaarde als 'Ik ben', werd Hij meer een levende realiteit voor de Joden en toegankelijker voor hen. Een Rooms-katholieke bijbelgeleerde legt uit waarom:

Het Israëlitische denken in het Bijbelse tijdperk miste de discursieve redenering (= stelselmatig rondtastend denken om zodoende tot kennis te komen als vrucht van verstandelijke overwegingen) die door de Griekse filosofie was ontwikkeld en was (daardoor) niet in staat tot algemene en abstracte speculatie. In het Hebreeuws betekent 'God kennen' het ontmoeten van een persoonlijke realiteit; en een persoon is niet bekend tenzij zijn naam bekend is... De naam kennen is de benoemde werkelijkheid kennen. Vandaar dat kennis van God in Zijn naam wordt geopenbaard.

Deze intieme relatie tussen een naam en de persoon die de naam bezit, is duidelijk te zien in veel Bijbelse verhalen, want de namen in het Oude Testament worden niet toevallig gegeven: de naam van elk personage openbaart en betekent de essentie, de belangrijkste persoonlijkheidstrek of de meest gedenkwaardige handeling van de persoon met die naam. Als een persoon in het Oude Testament zijn karakter veranderde of door God werd geïnspireerd of gemotiveerd om een nieuwe manier van leven te beginnen, veranderde God Zelf soms de naam van de persoon, zodat de nieuwe naam de veranderde situatie nauwkeurig weerspiegelde. Jakob bijvoorbeeld, misleidde zijn blinde vader om hem een zegen te geven die rechtmatig naar zijn broer

⁷ The Jerome Biblical Commentary, p. 737. This is generally regarded as being the most authoritative Catholic commentary on the Bible.

God and fought so tenaciously, not giving up even after dislocating a hip, that he forced the angel to give him a blessing. (Genesis 32:28). The blessing was a change of name and consequently a change of character and essence. No longer would he be called Jacob, meaning 'cheat'. He was transformed into Israel, meaning 'God strove' or 'one who strove with God'. One could cite numerous other examples but two will suffice. When Abram, meaning 'High Father', made his covenant with God and God then promised him that he would find the Jewish race, He Himself ordered Abram to change his name to Abraham, which means 'Father of a multitude'. Abraham's wife, Sarah, was originally called Sarai which means 'mockery'. She was the one who had laughed at God when He had promised that she would conceive a son, even though she was ninety years old. When the son arrived and God promised Abraham that among his descendants would be several kings, He ordered Abraham to change his wife's name to Sarah, meaning princess, since she would be the co-founder of this royal line.

Set against this background one can now easily imagine the significance of God revealing for the first time what His real name was. He had been asked before but prior to this moment He had declined to give an answer. In the eyes of the Jews, by declaring Himself to be 'I am' God was not merely giving Himself a convenient designation or title, He was revealing to humanity for the first time His real nature, His real essence and His real identity.

The phrase 'I am that I am', in which God first reveals Himself to be 'I am', is one of the most famous statements in the Bible and it has consequently attracted a lot of critical attention. It is clear that God is making a very important and fundamental statement about Himself, but there has been wide disagreement among biblical scholars about its true significance. Bhagavan put his own interpretation on the phrase, as can be

had moeten gaan (Genesis 27:6). Het woord Jacob betekent letterlijk 'een bedrieger'. Later worstelde hij met een engel van God en vocht zo vasthoudend, niet opgevend, zelfs niet nadat hij een heup had ontwricht, dat hij de engel dwong hem een zegen te geven. (Genesis 32:28). De zegen was een verandering van naam en dus een verandering van karakter en essentie. Hij zou niet langer Jacob heten, wat bedrieger betekent'. Hij werd omgezet naar Israël, wat 'God streefde' of 'iemand die met God streed' betekent. Je zou nog tal van andere voorbeelden kunnen noemen, maar twee volstaan. Toen Abram, wat 'Hoge Vader' betekent, zijn verbond met God sloot en God hem vervolgens beloofde dat hij het Joodse ras zou stichten, beval Hij Zelf Abram om zijn naam te veranderen in Abraham, wat 'Vader van een menigte' betekent. Abrahams vrouw, Sarah, heette oorspronkelijk Sarai, wat 'spot' betekent. Zij was degene die God had uitgelachen toen Hij had beloofd dat ze een zoon zou verwekken, ook al was ze negentig jaar oud. Toen de zoon er kwam en God Abraham beloofde dat er onder zijn nakomelingen verschillende koningen zouden zijn, beval Hij Abraham om de naam van zijn vrouw te veranderen in Sarah, wat prinses betekent, omdat zij de medestichter van deze koninklijke lijn zou zijn.

Tegen deze achtergrond kan men zich nu zonder moeite het gewicht in betekenis voorstellen van het feit dat God voor het eerst openbaarde wat Zijn echte naam was. Het was hem al eerder gevraagd, maar voorafgaand aan dit moment had Hij geweigerd een antwoord te geven. In de ogen van de Joden gaf God, door te verklaren dat Hij 'Ik ben' was, Zichzelf niet alleen een bruikbare aanduiding of titel, Hij openbaarde voor het eerst aan de mensheid Zijn ware aard, Zijn werkelijke wezen en Zijn werkelijke identiteit.

De zinsnede 'Ik ben die Ik ben', waarin God zich voor het eerst openbaart als 'Ik ben', is een van de bekendste uitspraken in de Bijbel en heeft dan ook veel kritische aandacht getrokken. Het is duidelijk dat God een zeer belangrijke en fundamentele uitspraak over Zichzelf doet, maar er is grote onenigheid onder bijbelgeleerden over de ware betekenis ervan. Bhagavan gaf zijn eigen interpretatie aan de zin, zoals blijkt uit het volgende citaat, maar het is er niet een die veel

seen from the following quotation, but it is not one which would appeal to many biblical scholars: 'The essence of mind is only awareness or consciousness. When the ego, however, dominates it, it functions as the reasoning, thinking or sensing faculty. The cosmic mind, being not limited by the ego, has nothing separate from itself and is therefore only aware. That is what the Bible means by 'I am that I am'.⁸

The differing opinions among theologians on the meaning and significance of 'I am that I am' have primarily arisen because no one can be really sure what the original Hebrew meant. Everyone agrees that the original phrase *ehyeh aser ehyeh* is derived from an archaic Hebrew form of the verb 'to be'. But there the agreement ends. One school of thought maintains that since in Hebrew the present and future tenses are identical, *ehyeh* might mean either 'I am' or 'I will be'. One variation of this theory has God say 'I am what I will be', meaning, 'What I am now is what I will always be'. Others have postulated that *ehyeh* is not 'I am' but 'I cause to be'. Thus, instead of saying, 'I am that I am' God is saying, in effect, 'I cause to be whatever comes into being', or something similar. This explanation has found much favour among Christian theologians who prefer to see God as a creator rather than as pure being.

There is yet another theory which does not depend on grammatical niceties. In the ancient Semitic world - we are here talking about more than 3,000 years ago - it was widely believed that anyone who knew a name had power over the being so titled. So, according to this theory, when Moses asked God for His name, God declined by giving the evasive answer 'I am what I am'. Proponents of this theory maintain that if He had revealed His true name, whatever it might be, it would have given Moses some power or hold over Him, and that would have been unacceptable because it would have diminished His transcendental omnipotence.

Bijbelgeleerden aan zou spreken: 'De essentie van (de) geest is slechts gewaarzijn of bewustzijn. Wanneer het ego echter domineert, functioneert het als het vermogen om te redeneren, te denken of te voelen. De kosmische geest, die niet wordt beperkt door het ego, heeft niets dat van zichzelf gescheiden is en is daarom alleen bewust. Dat is wat de Bijbel bedoelt met 'ik ben die ik ben'.

De verschillende meningen onder theologen over de betekenis en significantie van 'Ik ben die Ik ben' zijn vooral ontstaan omdat niemand echt zeker weet wat het oorspronkelijke Hebreeuws betekende. Iedereen is het erover eens dat de oorspronkelijke uitdrukking 'ehyeh aser ehyeh' is afgeleid van een archaische Hebreeuwse vorm van het werkwoord 'zijn'. Maar daar eindigt de overeenkomst. De ene stroming stelt dat, aangezien in het Hebreeuws de tegenwoordige en toekomstige tijd identiek zijn, *ehyeh* 'ik ben' of 'ik zal zijn' kan betekenen. Een variant van deze theorie laat God zeggen: 'Ik ben wat Ik zal zijn', wat betekent: 'Wat Ik nu ben, is wat Ik altijd zal zijn'. Anderen hebben gepostuleerd dat *ehyeh* niet 'Ik ben' is, maar 'Ik veroorzaak te zijn'. Dus in plaats van te zeggen: 'Ik ben die Ik ben', zegt God in feite: 'Ik veroorzaak te zijn wat er ook maar ontstaat', of iets dergelijks. Deze verklaring heeft veel bijval gevonden onder Christelijke theologen die God liever als een schepper zien dan als een zuiver wezen.

Er is nog een andere theorie die niet afhankelijk is van grammaticale beleefdheden. In de oude Semitische wereld - we hebben het hier over meer dan 3.000 jaar geleden - werd algemeen aangenomen dat iedereen die een naam kende, macht had over het wezen met die titel. Dus, volgens deze theorie, toen Mozes God naar Zijn naam vroeg, weigerde God door het ontwijkende antwoord te geven: 'Ik ben wat Ik ben'. Voorstanders van deze theorie beweren dat als Hij Zijn ware naam had geopenbaard, wat die ook mocht zijn, dit Mozes enige macht of greep op Hem zou hebben gegeven, en dat zou onaanvaardbaar zijn geweest omdat het Zijn transcendente almacht zou hebben verminderd.

⁸ Talks, no. 188

In modern times such a theory sounds amusing rather than plausible, but it cannot be denied that in the Old Testament era names were zealously guarded for precisely the reasons given in the preceding paragraph. After Jacob had wrestled with the angel in the story I have already told, he asked the angel for his name, but the angel refused to disclose it, possibly fearing that Jacob might use it to gain some power over him (Genesis 32:29). In another interesting story, Manoah, the father of Samson, asked another angel of God:

'What is your name, for we shall want to know it when your words come true?' The angel of the Lord said to him, 'How can you ask my name? It is a name of wonder.' (Judges 13:16-19)

Those who believe that God was merely being evasive when He said 'I am that I am' are in a minority for most authorities concede that the significance of the name is contained in the meaning of the word *ehyeh*, usually translated as 'I am'.

Though God clearly refers to Himself as 'I am' in Exodus 3:14, and though He specifically stated in the next verse that this was the name by which He wanted to be remembered, this was not the name which the Jews subsequently used. They preferred the name Yahweh, which is the third person singular of the present tense of the same archaic form of the verb 'to be'. So, instead of referring to Him as 'I am' the ancient Jews and the compilers of the Old Testament always called him Yahweh, meaning 'He is' or 'He who is'.⁹ 'I am' was too holy a name for the Jews to use, and even the euphemism 'He who is' was so sacred and holy to them that it was never spoken by ordinary people. Only the high priest of the temple was permitted to say it out loud, and even he was only permitted to utter it once a year on Yom Kippur, the holiest day of the Jewish year.

So how did the Jews get round saying the name of

In de moderne tijd klinkt zo'n theorie eerder amusant dan plausibel, maar het kan niet worden ontkend dat in de tijd van het Oude Testament namen ijverig werden bewaakt om precies de redenen die in de voorgaande paragraaf zijn genoemd. Nadat Jakob met de engel had geworsteld in het verhaal dat ik al heb verteld, vroeg hij de engel naar zijn naam, maar de engel weigerde die bekend te maken, mogelijk uit angst dat Jakob die zou gebruiken om enige macht over hem te krijgen (Genesis 32:29). In een ander interessant verhaal vroeg Manoah, de vader van Simson, aan een andere engel van God:

'Hoe heet je, want we zullen het willen weten als je woorden uitkomen?' De engel van de Heer zei tegen hem: 'Hoe kun je mijn naam vragen? Die is toch wonderlijk.' (Richteren 13:16-19)

Degenen die geloven dat God alleen maar ontwijkend was toen Hij zei: 'Ik ben die Ik ben', zijn in de minderheid, want de meeste autoriteiten geven toe dat de betekenis van de naam vervat zit in de betekenis van het woord *ehyeh*, meestal vertaald als 'Ik ben'.

Hoewel God in Exodus 3:14 duidelijk naar Zichzelf verwijst als 'Ik ben', en hoewel Hij in het volgende vers specifiek verklaarde dat dit de naam was waarmee Hij herinnerd diende te worden, was dit niet de naam die de Joden vervolgens gebruikten. Ze gaven de voorkeur aan de naam Jahweh, de derde persoon enkelvoud van de tegenwoordige tijd van dezelfde archaische vorm van het werkwoord 'zijn'. Dus in plaats van naar Hem te verwijzen als 'Ik ben', noemden de oude Joden en de samen-stellers van het Oude Testament hem altijd Jahweh, wat 'Hij is' of 'Hij die is' betekent. 'Ik ben' was een te heilige naam voor de Joden om te gebruiken, en zelfs het eufemisme 'Hij die is' was voor hen zo heilig en sacraal dat het nooit door gewone mensen werd uitgesproken. Alleen de hogepriester van de tempel mocht het hardop zeggen, en zelfs hij mocht het maar één keer per jaar uitspreken op Jom Kippoer, de heiligste dag van het Joodse jaar.

Dus hoe kwamen de Joden ertoe om de naam van

⁹ The *Septuagint*, the earliest Greek translation of the Old Testament, translates *Yahweh* with a phrase which means 'He who is'. This is widely regarded, among those who think *ehyeh* denotes God-as-being rather than God-as creator, as *being* the best translation of the name.

Yahweh when they read the scriptures or spoke of Him? They used two further euphemisms: 'Adonai' meaning 'Lord' or merely 'Shem' which means 'the name'. In the ancient Hebrew script there were no vowels, only consonants, and so Yahweh was written YHWH. Whenever the Jews came across this sacred combination of letters, they ignored the correct pronunciation and instead said 'Adonai' or 'Shem'.

This habit eventually caused, inadvertently, the name Jehovah to come into existence. On some manuscripts written about a thousand years ago, when vowel sounds had begun to be added to the consonants, the vowels of the word Adonai were interspersed between the consonants of YHWH to remind readers to say 'Adonai' rather than Yahweh. When these manuscripts were translated into English the translators, ignorant of this convention, coined the word Jehovah, which they thought was a correct rendering of the word. This is still the most common rendering of Yahweh in English, even though it is now known to be incorrect. So far as the Jews are concerned, Jehovah is a meaningless non-word; the real name for them remains Yahweh, 'He who is'.

Most English translations of the Bible have opted for the euphemism rather than the real name itself, even though there is no prohibition in Christianity against pronouncing the divine name as 'Yahweh'. The name YHWH occurs about 6,800 times in the Old Testament and is most commonly rendered in English as LORD, usually printed in capital letters. Thus, for example, when God speaks in the preamble to the Ten Commandments (Exodus 20:2), He says, in English, 'I am the LORD your God who brought you out of Egypt...'. .

Though the divine name Yahweh appears thousands of times in the Bible, there is no evidence that the Jews conceived their God to be immanent being. Theological speculation of any kind was alien to the ancient Jews and there is no indication in the Old Testament that they thought of God as a formless abstraction. Rather, they conceived of Him anthropomorphically, attributing all kinds of human traits to Him.

Jahweh te zeggen toen ze de Schriften lazen of over Hem spraken? Ze gebruikten nog twee andere eufemismen: 'Adonai' wat 'Heer' betekent of gewoon 'Sem', wat 'de naam' betekent. In het oude Hebreeuwse schrift waren er geen klinkers, alleen medeklinkers, en dus werd Jahweh geschreven als JHWH. Telkens wanneer de Joden deze heilige combinatie van letters tegenkwamen, negeerden ze de juiste uitspraak en zeiden in plaats daarvan 'Adonai' of 'Sem'.

Deze gewoonte heeft er uiteindelijk, onbedoeld, toe geleid dat de naam Jehova is ontstaan. Op sommige manuscripten die ongeveer duizend jaar geleden werden geschreven, toen klinkers aan de medeklinkers begonnen te worden toegevoegd, werden de klinkers van het woord Adonai afgewisseld tussen de medeklinkers van JHWH om de lezers eraan te herinneren 'Adonai' te zeggen in plaats van Jahweh. Toen deze manuscripten in het Engels werden vertaald, bedachten de vertalers, die niets van deze conventie wisten, het woord Jehova, waarvan zij dachten dat het een juiste weergave van het woord was. Dit is nog steeds de meest voorkomende weergave van Jahweh in het Engels, ook al is inmiddels bekend dat het onjuist is. Wat de Joden betreft is Jehova een betekenisloos non-woord; de echte naam voor hen blijft Jahweh, 'Hij die is'.

De meeste Engelse vertalingen van de Bijbel hebben gekozen voor het eufemisme in plaats van de echte naam zelf, ook al is er in het Christendom geen verbod op het uitspreken van de goddelijke naam als 'Jahweh'. De naam JHWH komt ongeveer 6.800 keer voor in het Oude Testament en wordt in het Engels meestal weergegeven als HEER, meestal gedrukt in hoofdletters. Dus, bijvoorbeeld, wanneer God spreekt in de preambule van de Tien Geboden (Exodus 20:2), zegt Hij in het Nederlands: 'Ik ben de HEER, uw God, die u uit Egypte heeft geleid...'. .

Hoewel de goddelijke naam Jahweh vaak in de Bijbel voorkomt, is er geen bewijs dat de Joden hun God als een immanent wezen beschouwden. Theologische speculatie van welke aard dan ook was de Joden uit de oudheid vreemd en er is geen aanwijzing in het Oude Testament dat zij God als een vormloze abstractie beschouwden. In plaats daarvan beschouwden ze Hem antropomorf [dieren, goden of objecten behandelen alsof ze

Nor is there any evidence that the Jews of the biblical period thought that the aim of life was to attain union with Him, or partake of His being in any way.

YHWH, for the Jews, was a transcendent being who had to be worshipped, placated, served, and, above all, obeyed. He was separate from His creation, rather than immanent in it, and so far above and beyond the creatures He had created that none of them could ever dream of uniting with Him or even approaching Him. For the Jews, 'knowing God' meant having a personal relationship with Him in a totally dualistic way.

The only Jews who used God's revelation of Himself as 'I am' to develop both a theology of God and a spiritual practice through which He might be directly experienced were groups of mystics who followed a tradition known as Kabbala.¹⁰ They evolved intricate cosmologies, deriving them from a mystical exegesis of Old Testament texts, and broke with traditional Judaic thought by proclaiming that man could approach YHWH and in His presence commune with His beingness.

Kabbalistic practices are many and varied, but two are of particular interest if one is looking for points of contact between mystical Judaism and the teachings of Bhagavan. For the Kabbalists, God, the Supreme Being, is Ehyeh, 'I am', and one can approach Him directly by invoking the divine name of Yahweh. In the Book of Zohar, one of the most important Kabbalistic texts, it is written, 'Blessed is the person who utterly surrenders his soul to the H, to dwell therein and establish therein its throne of glory'.¹¹

menselijk zijn in uiterlijk, karakter en gedrag] en schreven ze Hem allerlei menselijke eigenschappen toe.

Evenmin is er enig bewijs dat de Joden uit de Bijbelse periode dachten dat het doel van het leven was om eenheid met Hem te bereiken, of op enigerlei wijze deel te hebben aan Zijn bestaan.

JHWH was voor de Joden een transcendent wezen dat aanbeden, verzoend, gediend en vooral gehoorzaamd moest worden. Hij stond los van Zijn schepping, in plaats van er immanent in te zijn, en stond zo ver boven en buiten de schepselen die Hij had geschapen, dat geen van hen er ooit van kon dromen zich met Hem te verenigen of Hem zelfs maar te benaderen. Voor de Joden betekende 'God kennen' het hebben van een persoonlijke relatie met Hem op een totaal dualistische manier.

De enige Joden die Gods openbaring van Zichzelf als 'Ik ben' gebruikten om zowel een theologie van God als een spirituele praktijk te ontwikkelen waardoor Hij rechtstreeks ervaren kon worden, waren groepen mystici die een traditie volgden die bekend staat als de Kabbala. Zij ontwikkelden ingewikkelde kosmologieën, ontleenden deze aan een mystieke exegese van teksten van het Oude Testament, en braken met het traditionele Joodse gedachtegoed door te verkondigen dat de mens JHWH nabij kon komen en in Zijn tegenwoordigheid kon communiceren met Zijn wezen.

Kabbalistische praktijken zijn talrijk en gevarieerd, maar twee zijn van bijzonder belang als men op zoek is naar raakpunten tussen het mystieke Jodendom en de leringen van Bhagavan. Voor de Kabbalisten is God, het Opperwezen, ehyeh, 'Ik ben', en men kan Hem rechtstreeks benaderen door de goddelijke naam van Jahweh aan te roepen. In het Boek van Zohar, een van de belangrijkste Kabbalistische teksten, staat geschreven: 'Gezegend is de persoon die zijn ziel volkomen overgeeft aan de naam van JHWH, om daarin te wonen en daarin haar troon van heerlijkheid te bevestigen'

¹⁰ Its origins are obscure and disputed. Its main texts are not more than a thousand years old, but it claims an oral tradition going back to at least the dawn of the Christian era.

¹¹ Tikkune Zohar, Second Lecture, n.137.

In one interesting practice, which parallels Hindu sadhanas, Kabbalists split the name Yahweh into two components and invoke 'Yah' with the incoming breath and 'weh' with the outgoing breath in an attempt to be continuously mindful of the reality that the name signifies. There is also a Kabbalistic walking meditation in which one invokes 'Yahweh' when the right foot touches the ground and 'Elohim' on the alternating left steps. Yahweh is 'He who is', God as being, whereas Elohim is the biblical name of God the creator. Simultaneously one must retain a continuous awareness of 'eyheh' the 'I am' from which, in the Kabbalistic tradition, all creation emanates and manifests. Teachers of Kabbala claim that if this practice is properly pursued, one enters into a state of communion with God.

The Kabbalists speak of a state called 'shekinah' which means 'being in the presence of the Lord', and they say that this shekinah comes to all who can abide in continuous remembrance of 'I am', the ultimate name of God.

Kabbalistic ideas on creation are also derived from their conception of God as 'I am'. In the Jewish tradition creation occurs by the utterance of a single word. The word is the first of all sounds to be heard in manifest existence, and thus parallels the Hindu conception of Om. For the Kabbalists this word is none other than the supreme name of ehyeh, 'I am'. According to one of their traditions, every creature utters the divine name 'I am' on being created and at the time of its dissolution it repeats the same 'I am' as it is reabsorbed into its maker. This utterance of the divine word 'I am', according to the Kabbala, gives reality to the created world and sustains and upholds it. The uttered 'I am' is an emanation of the unutterable 'I am'; it is God Himself moving from the unmanifest to the realm of manifest being. An interesting parallel to this idea can be found in Talks (talk no. 518) where Bhagavan says,

In een interessante praktijk, die parallel loopt met Hindoeïstische *sadhana's* (methodische, gedisciplineerde oefeningen ter bereiking van een bepaald doel) splitsen Kabbalisten de naam Jahweh op in twee componenten en roepen ze 'Jah' aan met de inkomende adem en 'weh' met de uitgaande adem in een poging om voortdurend bewust te zijn van de realiteit die de naam betekent. Er is ook een Kabbalistische loopmeditatie waarbij men 'Jahweh' aanroept als de rechtervoet de grond raakt en 'Elohim' op de afwisselende linker stappen. Jahweh is 'Hij die is', God als zijnde, terwijl Elohim de Bijbelse naam is van God de schepper. Tegelijkertijd moet men een aanhoudend gewaarzijn behouden van 'eyheh', het 'Ik ben', waaruit, in de Kabbalistische traditie, de hele schepping voortkomt en zich manifesteert. Leraren van Kabbala beweren dat als deze beoefening op de juiste manier wordt beoefend, men in een staat van gemeenschap met God komt.

De Kabbalisten spreken over een staat die 'shekinah' wordt genoemd, wat 'in de aanwezigheid van de Heer zijn' betekent, en ze zeggen dat deze shekinah naar iedereen komt die kan verblijven in voortdurende herinnering aan 'Ik ben', de ultieme naam van God.

Kabbalistische ideeën over de schepping zijn ook afgeleid van hun opvatting van God als 'Ik ben'. In de Joodse traditie vindt schepping plaats door het uitspreken van een enkel woord. Het woord is de eerste van alle klanken die in een gemanifesteerd bestaan worden gehoord, en loopt dus parallel met de Hindoeïstische opvatting over (het woord, AUM, ॐ) Om. Voor de Kabbalisten is dit woord niets anders dan de allerhoogste naam van ehyeh, 'Ik ben'. Volgens een van hun tradities spreekt elk schepsel bij zijn schepping de goddelijke naam 'Ik ben' uit en herhaalt het op het moment van zijn ontbinding hetzelfde 'Ik ben' als het opnieuw wordt opgenomen in zijn maker. Deze uitspraak van het goddelijke woord 'Ik ben', volgens de Kabbala, geeft werkelijkheid aan de geschapen wereld en houdt haar in stand en handhaaft haar. Het uitgesproken 'Ik ben' is een emanatie van het onuitsprekelijke 'Ik ben'; het is God Zelf die zich beweegt van het ongemanifesteerde naar het rijk van het gemanifesteerde zijn. Een interessante

'The Supreme Being is unmanifest, and the first sign of manifestation is *aham sphurana* [the radiation or emanation of 'I'] Bhagavan always maintained that the 'I'-thought rises from the Self and then, quite literally, creates the world it sees and gives it its apparent reality. And, paralleling the Kabbalistic notion, he taught that the world ceases to exist when the 'I' is reabsorbed back into the Self.

One should not push parallels between Judaism and Bhagavan's teachings too far, for orthodox Judaism maintains that God is wholly and eternally separate from the world, whereas Bhagavan taught that the Self is the sole reality, and that the world is an appearance in it, rather than a creation of it. For Bhagavan, the world is being in the same way that God Himself is being, for the two cannot be separated: 'Being absorbed in the reality, the world is also real. There is only being in Self-realisation, and nothing but being.'¹²

Christian theologians have also taken God's revelation of Himself as 'I am' to indicate that His fundamental nature is being, but they will not concede that creation is in any way a manifestation of God's essence. Take, for example, the following statement by a Catholic theologian:

God is the fulness of being, that is subsistent existence and subsistent reality, not merely as existing being, a real object, but existence itself, reality itself.¹³

This statement, which I am sure Bhagavan would endorse, is not by some maverick interpreter. It comes from a respected theologian and fits comfortably into the mainstream of Catholic thought on the subject of God as being. However, it cannot be interpreted to mean that the world partakes of God's reality because virtually all Christian sects believe that God created the world *ex nihilo*, that is to say 'out of nothing'. Matter, say the Christian theologians, is not a part of Him, nor is it an emanation from or of Him. It is, according to

parallel met dit idee is te vinden in Talks (talk nr. 518) waar Bhagavan zegt:

'Het Opperwezen is ongemanifesteerd, en het eerste teken van manifestatie is *aham sphurana* [de straling of emanatie van 'Ik'] Bhagavan heeft altijd volgehouden dat de 'Ik'-gedachte oprijst uit het Zelf en dan, vrij letterlijk, de wereld schept die het ziet en het zijn schijnbare realiteit geeft. En, parallel aan het Kabbalistische idee, onderwees hij dat de wereld ophoudt te bestaan wanneer de 'Ik' weer in het Zelf wordt opgenomen.

Men moet de parallellen tussen het Jodendom en de leringen van Bhagavan evenwel niet te ver doortrekken. Het orthodoxe Jodendom stelt dat God volledig en eeuwig gescheiden is van de wereld, terwijl Bhagavan leerde dat het zelf de enige realiteit is en dat de wereld er een verschijning in is, in plaats van een schepping ervan. Voor Bhagavan bestaat de wereld op dezelfde manier als God Zelf, want de twee kunnen niet gescheiden worden: 'Verzonken in de werkelijkheid, is de wereld ook werkelijk. Er is alleen zijn in Zelfrealisatie, en niets dan zijn.'

Christelijke theologen hebben ook Gods openbaring van Zichzelf als 'Ik ben' om aan te geven dat Zijn fundamentele natuur is het zijn, maar ze zullen niet toegeven dat de schepping op enigerlei wijze een manifestatie is van Gods wezen. Neem bijvoorbeeld de volgende uitspraak van een Katholieke theoloog:

God is de volheid van het zijn, het onderhevige bestaan en de bestaande werkelijkheid, niet alleen als het bestaande zijn, een werkelijk object, maar het bestaan zelf, de werkelijkheid zelf.

Deze verklaring, waarvan ik zeker weet dat Bhagavan die zou onderschrijven, is niet van een of andere non-conformistische vertaler. Het komt van een gerespecteerd theoloog en past gemakkelijk in de hoofdstroom van het Katholieke denken over het onderwerp God als wezen. Het kan echter niet zo worden geïnterpreteerd dat de wereld deelheeft aan Gods werkelijkheid, omdat vrijwel alle Christelijke sekten geloven dat God de wereld *ex nihilo* heeft geschapen, dat wil zeggen 'uit het niets'. Materie, zeggen de Christelijke theologen, is geen deel van Hem, noch is het een

¹² Talks, no. 33

¹³ God (an anthology of essays on God). Ch.4, 4 God, the fulness of being, spirit and reason', Rev. L.W. Geddes, 1930 ed., p.119.

them, quite literally conjured up out of nothing. Although the world is brought into existence by Him, Christians will not accept that it partakes in any way of His essential nature. Views to the contrary are known as pantheism and are condemned by Christian theologians as being erroneous or even heretical. So, while Christians are fully prepared to accept that God's revelation of Himself as 'I am' means that His fundamental nature is being, they are not prepared to concede that the world partakes of his beingness in any way. In the words of a Vatican Council: 'As being, one sole absolutely simple immutable substance, God is to be declared as really and essentially distinct from the world'.

There is another crucial area in which Bhagavan's teachings differ fundamentally from those of both Judaism and Christianity. Bhagavan taught that the 'I am' was not merely the real name of God, it was also the real name and identity of each supposedly individual person. Extending the notion to its logical conclusion, Bhagavan maintained that if one could become aware of one's real identity, 'I am', then one simultaneously experienced the 'I am' that is God and the 'I am' that is the substratum of the world appearance. The following quotes are typical and summarise his views on the subject:

It ['I am'] is the substratum running through all the three states. Wakefulness passes off, I am; the dream state passes off, I am; the sleep state passes off, I am. They repeat themselves and yet I am.¹⁴

The egoless 'I am' is not a thought. It is realisation. The meaning or significance of 'I' is God.¹⁵

'I exist' is the only permanent self-evident experience of everyone. Nothing else is so self-evident [pratyaksha] as 'I am'. What people call self-evident, viz., the experience they get through the senses, is far from self-evident. The Self alone is

emanatie van of van Hem. Het wordt volgens hen letterlijk uit het niets tevoorschijn getoverd. Hoewel de wereld door Hem tot bestaan is gebracht, zullen Christenen niet accepteren dat ze op enigerlei wijze deelheeft aan Zijn wezenlijke natuur. Opvattingen van het tegendeel staan bekend als pantheïsme en worden door Christelijke theologen veroordeeld als onjuist of zelfs als ketters. Dus hoewel Christenen volledig bereid zijn om te accepteren dat Gods openbaring van Zichzelf als 'Ik ben' betekent dat Zijn fundamentele natuur het zijn is, zijn ze niet bereid om toe te geven dat de wereld op enigerlei wijze deelheeft aan zijn zijn. In de woorden van een Vaticaans Concilie: "Als zijnde, één enkele, absoluut enkele, onveranderlijke substantie, moet God worden verklaard als werkelijk en wezenlijk onderscheiden van de wereld".

Er is nog een ander cruciaal gebied waarop de leringen van Bhagavan fundamenteel verschillen van die van zowel het Jodendom als het Christendom. Bhagavan leerde dat het 'Ik ben' niet alleen de werkelijke naam van God was, het was ook de werkelijke naam en identiteit van elke zogenaamd individuele persoon. Bhagavan breidde het begrip uit tot zijn logische conclusie en beweerde dat als men zich bewust kon worden van zijn werkelijke identiteit, 'Ik ben', men tegelijkertijd het 'Ik ben' ervoer dat God is en het 'Ik ben' dat de onderlaag is van de wereldverschijning. De volgende citaten zijn typerend en vatten zijn visie op het onderwerp samen:

Het ['Ik ben'] is het substraat dat door alle drie de toestanden loopt. Het wakker zijn gaat voorbij, Ik ben; de droomstaat gaat voorbij, ik ben; het diepe slapen houdt op, ik ben. Ze herhalen zichzelf en toch ben ik het.

De ego loze 'Ik ben' is geen gedachte. Het is realisatie. De betekenis of betekenis van 'I' is God.

'Ik besta' is de enige permanente, vanzelfsprekende ervaring van iedereen. Niets anders is zo vanzelfsprekend [pratyakṣa] (directe ervaring, zichtbaar) als 'Ik ben'. Wat mensen vanzelfsprekend noemen, namelijk de ervaring die ze via de zintuigen opdoen, is verre van

¹⁴ Talks, no. 244.

¹⁵ Talks, no. 226.

that. Pratyaksha is another name for Self. So to do self-analysis and be 'I am' is the only thing to do.

'I am' is reality. 'I am this or that' is unreal. 'I am' is truth, another name for Self.¹⁶

Perhaps the clearest statement in Ramanasramam literature on the identity of the divine name 'I' and the manifest world comes not from Bhagavan himself, but from Namdev, the 14th century Marathi saint. In his *The Philosophy of the Divine Name*, a work which Bhagavan frequently cited and read out with approval, Namdev explains how the 'I' manifests as the world and how its real nature can be discovered: The Name permeates densely the sky and the lowest regions and the entire universe... The Name itself is form. There is no distinction between Name and form. God became manifest and assumed Name and form ... there is no mantra beyond the Name. The Name is Keshava [God] Himself...

The all-pervading nature of the Name can only be understood when one recognises one's 'I'. When one's own name is not recognised, it is impossible to get the all-pervading Name. When one knows oneself, then one finds the Name everywhere. To see the Name as separate from the named creates illusion... Surrender yourself at the feet of the Guru and learn to know that 'I' myself is that Name. After finding the source of that 'I', merge your individuality in that oneness which is Self existent and devoid of all duality.¹⁷

In most religions of the world, devotees are encouraged to repeat the name of God in order to experience His grace, His presence or even His real nature. The religions of Judaism, Christianity, Hinduism and Islam have conflicting and irreconcilable metaphysics but there is a surprising degree of agreement among them on the theory and practice of uttering the divine name. The following explanation gives a Muslim point of view, but adherents of all the religions just cited could produce similar expositions from their own traditions: *The Divine Name, revealed by God*

vanzelfsprekend. Alleen Het Zelf is dat. Pratyakṣa is een andere naam voor het Zelf. Dus zichzelf te analyseren en 'Ik ben' te zijn, is het enige wat men kan doen.

'Ik ben' is de realiteit. 'Ik ben dit of dat' is onwerkelijk. 'Ik ben' is waarheid, een andere naam voor Zelf.

Misschien wel de duidelijkste uitspraak in de Ramanasramam literatuur over de identiteit (het 'hetzelfde zijn') van de goddelijke naam 'Ik' en de gemanifesteerde wereld komt niet van Bhagavan zelf, maar van Namdev, de 14e-eeuwse Marathi-heilige. In zijn *The Philosophy of the Divine Name*, een werk dat Bhagavan vaak citeerde en met instemming voorlas, legt Namdev uit hoe de 'Ik' zich manifesteert als de wereld en hoe de ware aard ervan kan worden ontdekt: De Naam doordringt op grondige wijze de hemel en de laagste regionen en het hele universum ... De naam zelf is vorm. Er is geen onderscheid tussen naam en vorm. God werd gemanifesteerd en nam Naam en vorm aan ... er is geen *mantra* buiten de Naam. De naam is Keshava [God] Zelf...

De alles-doordringende aard van de Naam kan alleen worden begrepen als men zijn 'Ik' herkent. Wanneer de eigen naam niet wordt herkend, is het onmogelijk om de alles doordringende Naam te krijgen. Als men zichzelf kent, vindt men de Naam overal. De naam te zien als gescheiden van de genoemde, creëert illusie... Geef je over aan de voeten van de Guru en leer te weten dat 'Ik' zelf die Naam is. Nadat je de bron van dat 'Ik' hebt gevonden, ga je op in die eenheid die bestaat in het Zelf en die verstoken is van alle dualiteit.

In de meeste religies van de wereld worden toegewijden aangemoedigd om de naam van God te herhalen om Zijn genade, Zijn aanwezigheid of zelfs Zijn ware aard te ervaren. De religies van het Jodendom, het Christendom, het Hindoeïsme en de Islam hebben tegenstrijdige en onverenigbare metafysica, maar er is een verrassende mate van overeenstemming tussen hen over de theorie en de praktijk van het uitspreken van de goddelijke naam. De volgende uitleg geeft een Islamitisch standpunt, maar aanhangers van alle zojuist genoemde religies zouden soortgelijke

¹⁶ Day by Day, 22.3.46.

¹⁷ Talks, no. 448.

Himself, implies a Divine Presence which becomes operative to the extent that the Name takes possession of the mind of the person invoking. Man cannot concentrate directly on the Infinite, but by concentrating on the symbol of the Infinite, he attains the Infinite Himself: for when the individual subject becomes identified with the Name to the point where all mental projection is absorbed by the form of the Name, then the Divine Essence manifests spontaneously, since this sacred form tends to nothing outside of Itself. It has a positive affinity with Its essence wherein Its limits finally dissolve. Thus it is that union with the Divine Name becomes union with God Himself. ¹⁸

For Bhagavan the divine name was 'I' or 'I am'. Although, like Namdev, he generally encouraged his devotees to do self-enquiry and reach God by finding the source of the 'I', he was prepared to concede that repetition of the divine name 'I' would lead to the same goal. However, he generally recommended this path only to those who found self-enquiry too hard: If you find the *vichāra marga* too hard, you can go on repeating 'I', 'I', and that will lead you to the same goal. There is no harm in using 'I' as a mantra. It is the first name of God. ¹⁹ A housewife who complained that self-enquiry was too hard and that she had no time for meditation received a similar answer: If you can do nothing more, at least continue saying 'I', 'I' to yourself all the time, as advised in *Who Am I?*, whatever you may be doing, and whether you are sitting, standing or walking. T is the name of God. It is the first and greatest of all *mantras*. ²⁰

uiteenzettingen kunnen produceren vanuit hun eigen tradities: De Goddelijke Naam, geopenbaard door God Zelf, impliceert een Goddelijke Aanwezigheid die in werking treedt in de mate dat de Naam de geest van de persoon, die aanroept, vult. De mens kan zich niet rechtstreeks op het Oneindige concentreren, maar door zich te concentreren op het symbool van het Oneindige, bereikt hij Zelf het Oneindige: want wanneer het individuele subject zich met de Naam vereenzelvigd tot het punt waarop alle mentale projectie wordt geabsorbeerd door de vorm van de Naam, manifesteert de Goddelijke Essentie zich spontaan, omdat deze heilige vorm naar niets buiten Zichzelf neigt. Het heeft een positieve affiniteit met Zijn essentie waarin Zijn grenzen uiteindelijk oplossen. Zo komt het dat vereniging met de Goddelijke Naam vereniging wordt met God Zelf.

Voor Bhagavan was de goddelijke naam 'Ik' of 'Ik ben'. Hoewel hij, net als Namdev, zijn toegewijden over het algemeen aanmoedigde om zelf-onderzoek te doen en God te bereiken door de bron van het 'Ik' te vinden, was hij bereid toe te geven dat herhaling van de goddelijke naam 'Ik' tot hetzelfde doel zou leiden. Over het algemeen beval hij dit pad echter alleen aan aan diegenen die zelfonderzoek te moeilijk vonden: als je de *vichāra mārga* (het pad van zelf-onderzoek) te moeilijk vindt, kun je doorgaan met het herhalen van 'Ik', 'Ik', en dat zal je naar hetzelfde doel leiden. Het kan geen kwaad om 'Ik' als *mantra* te gebruiken. Het is de eerste naam van God. Een huisvrouw die klaagde dat zelfonderzoek te moeilijk was en dat ze geen tijd had voor meditatie, kreeg een soortgelijk antwoord: als je niets meer kunt doen, blijf dan in ieder geval de hele tijd 'Ik', 'Ik' tegen jezelf zeggen, zoals geadviseerd in *Wie ben Ik?*, wat je ook doet, en of

¹⁸ Introductions aux Doctrines Gsoterique de l'islam, T. Burckhardt, p. 101. I think Bhagavan would agree with this, even the remark about the Name merely being 'the symbol of the absolute'. In Talks (no. 112) he says, 'Reality is that which transcends all concepts, including that of God. Inasmuch as the name of God is used, it cannot be true.' However, he qualified this by adding, 'The Hebrew word Jehovah, meaning 'I am' expresses God correctly. Absolute Being is beyond expression.'

¹⁹ Day by Day, 8.5.46.

²⁰ Day by Day, 28.6.46. In *Who Am I?* Bhagavan wrote, 'Even if one constantly thinks 'I', 'I', one will be led to that place [the Heart]'

In another answer Bhagavan explained why this method was so successful:

Q : How does the name ['I'] help realisation?

A : The original name is always going on, spontaneously, without any effort on the part of the individual. The name is *aham*, 'I'. When it becomes manifest it manifests as *ahamkara* the ego. The oral repetition of *nama* leads one to mental repetition which finally resolves itself into the eternal vibration.²¹

I should like now to return to the Old Testament and elaborate on another quotation which Bhagavan was fond of citing. In Psalm 46, verse 10, it is written 'Be still and know that I am God'. Bhagavan appreciated this line so much that he sometimes said²² that the statements 'I am that I am' and 'Be still and know that I am God' contained the whole of Vedanta. In Bhagavan's view the quotations are very closely related for he taught that 'the experience of 'I am' is to 'Be still'.²³ The two words 'Be still' denote both the method and the goal for it is through being and through stillness that the 'I am' is revealed: 'If [the mind] is turned within it becomes still in the course of time and that I-AM alone prevails. I AM is the whole truth.'²⁴

When the term is used in its absolute sense, 'being still' is not mere quiescence: as Bhagavan makes clear in the next answer, to attain it one must reach, permanently, the state of pure being in which the separate self has been destroyed:

Q : How is one to know the Self?

A : Knowing the Self means 'Being the Self... Your duty is to be and not to be this or that. 'I am that I am' sums up the whole truth. The method is summed up in 'Be still'. What does stillness mean? It means 'destroy yourself. Because any form or shape is a cause of trouble. Give up the notion that 'I am so and so'.²⁵

je nu zit, staat of loopt. 'Ik' is de naam van God. Het is de eerste en grootste van alle *mantra's*.

In een ander antwoord legde Bhagavan uit waarom deze methode zo succesvol was:

V : Hoe helpt de naam ['Ik'] bij de realisatie?

A : De oorspronkelijke naam is altijd gaande, spontaan, zonder enige inspanning van de kant van het individu. De naam is *aham*, 'Ik'. Wanneer het zich manifesteert, manifesteert het zich als *ahamkāra*, het ego. De orale (verbale) herhaling van *nama* leidt tot mentale herhaling die zich uiteindelijk oplost in de eeuwige vibratie.

Ik zou nu willen terugkeren naar het Oude Testament en dieper ingaan op een ander citaat dat Bhagavan graag citeerde. In Psalm 46, vers 10, staat geschreven: 'Wees stil en weet dat Ik God ben'. Bhagavan waardeerde deze zin zozeer dat hij soms zei dat de uitspraken 'Ik ben die Ik ben' en 'Wees stil en weet dat Ik God ben' het geheel van Vedanta bevatten. In de visie van Bhagavan zijn de citaten zeer nauw verwant, want hij leerde dat 'de ervaring van 'Ik ben' is om 'stil te Zijn'. De twee woorden 'Wees stil' duiden zowel de methode als het doel aan, want het is door er te zijn en door stilte dat het 'Ik ben' wordt geopenbaard: 'Als [de geest] naar binnen wordt gekeerd, wordt deze in de loop van de tijd stil en heerst alleen die IK-BEN. IK BEN is de hele waarheid.'

Wanneer de term in zijn absolute betekenis wordt gebruikt, is 'stil zijn' niet louter rust: zoals Bhagavan in het volgende antwoord duidelijk maakt, moet men, om het te bereiken, permanent de staat van puur zijn bereiken waarin het afgescheiden zelf is vernietigd:

Vraag: Hoe kan men het Zelf kennen?

A : Het Zelf kennen betekent 'Het Zelf Zijn... Het is je plicht om te zijn en niet om dit of dat te zijn. 'Ik ben die Ik ben' vat de hele waarheid samen. De methode is samengevat in 'Wees stil'. Wat betekent stilte? Het betekent 'vernietig jezelf'. Want elke vorm of gestalte is een oorzaak van problemen. Laat het idee dat 'ik zus en zo ben'

²¹ Talks, no. 591. This exchange took place after Bhagavan had read out Namdev's The Philosophy of Name.

²² See, for example, Talks, no. 338.

²³ Talks, no. 226.

²⁴ Talks, no. 503

²⁵ Talks, no. 363.

'Be still and know that I am God.' Here stillness is total surrender without a vestige of individuality.²⁶ All that is required to realise the Self is to 'Be still'.²⁷

So, if one may paraphrase Psalm 46, verse 10, to bring out more fully the meaning that Bhagavan attributed to it, it would say, 'Reach the state of pure being and absolute stillness in which the mind is destroyed and one will then experience directly that God is 'I am'.'

Bhagavan often stressed that in order to 'Be still and know that I am God' one must be totally free from thought, even the thought 'I am God'. After citing this biblical quote he once added, 'To be still is not to think. Know and not think is the word.'²⁸ And on another occasion: 'One should not think 'I am this — I am not that'. To say 'this' or 'that' is wrong. They are also limitations. Only 'I am' is the truth. Silence is 'I'.²⁹

So, 'being still', according to Bhagavan, requires no thinking and no assertions. On the contrary, it requires a complete absence of both. This attitude was primarily a criticism of the ancient tradition of repeating or thinking 'I am Brahman' as a means of attaining liberation. In the concluding quotation Bhagavan explains how the real meaning of 'I am Brahman' has been ignored or missed by commentators and practitioners:

It simply means that Brahman exists as 'I' and not 'I am Brahman. It is not to be supposed that a man is advised to contemplate 'I am Brahman, I am Brahman'. Does a man keep on thinking 'I am a man, I am a man'? He is that, and except when a doubt arises as to whether he is an animal or a tree, there is no need for him to assert 'I am a man'. Similarly, the Self is Self. Brahman exists as 'I am' in everything and every being.

varen. 'Wees stil en weet dat Ik God ben.' Hier is stilte totale overgave, zonder een spoor van individualiteit. Alles wat nodig is om het Zelf te realiseren is 'stil te Zijn'.

Dus, als men Psalm 46, vers 10 zou mogen parafraseren, om de betekenis die Bhagavan eraan toekende vollediger naar voren te brengen, zou het zeggen: 'Bereik de staat van zuiver zijn en absolute stilte waarin de geest wordt vernietigd en men zal vervolgens direct ervaren dat God 'Ik ben' is.'

Bhagavan benadrukte vaak dat om 'stil te Zijn en te weten dat Ik God ben' men volledig vrij moet zijn van gedachten, zelfs de gedachte 'Ik ben God'. Na het citeren van dit Bijbelse citaat voegde hij er ooit aan toe: 'Stil zijn is niet denken. Weten en niet denken is het woord (waar het om gaat).' En bij een andere gelegenheid: "Men moet niet denken: 'Ik ben dit – ik ben dat niet'. Om 'dit' of 'dat' te zeggen is verkeerd. Het zijn ook beperkingen. Alleen 'Ik ben' is de waarheid. Stilte is 'Ik'.'

'Stil zijn', volgens Bhagavan, vereist dus geen denken en geen beweringen. Integendeel, het vereist een volledige afwezigheid van beide. Deze houding was in de eerste plaats een kritiek op de oude traditie van het herhalen of denken van 'Ik ben Brahman' als een middel om bevrijding te bereiken. In het afsluitende citaat legt Bhagavan uit hoe de ware betekenis van 'Ik ben Brahman' is genegeerd of gemist door commentatoren en beoefenaars:

Het betekent eenvoudig dat Brahman bestaat als 'Ik' en niet 'Ik ben Brahman'. Het is niet te veronderstellen dat een mens wordt geadviseerd om na te denken over 'Ik ben Brahman, ik ben Brahman'. Blijft een mens denken 'Ik ben een mens, Ik ben een mens'? Hij is dat, en behalve wanneer er twijfel ontstaat of hij een dier of een boom is, hoeft hij niet te beweren 'Ik ben een mens'. Op dezelfde manier is het Zelf het Zelf. Brahman bestaat als 'Ik ben' in elk ding en elk wezen.

²⁶ Talks, no. 354.

²⁷ Talks, no. 379.

²⁸ Talks, no. 131.

²⁹ Talks, no. 248.